

Aan de voorzitter, leden en plv. leden van de
Vaste Commissie Economische Zaken en Klimaat
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Adres/Address

'Malietoren'

Bezuidenhoutseweg 12
Den Haag

Postadres/Postal Address

Postbus 93002

2509 AA Den Haag

Telefoon/Phone

+31 (0)70 349 03 49

Telefax/Fax

+31(0)70 349 03 00

Referentie

22-121382

Den Haag

29 november 2022

Onderwerp

Waterstof Commissiedebat 8 december

Telefoonnummer

+31 6 57 69 45 54

E-mail

klaassen@vnoncw-mkb.nl

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie EZK,

Op 8 december bespreekt u de voortgang rond *hernieuwbare waterstof*, als cruciaal onderdeel van de energietransitie. Om de voortvarende koers die is ingezet door het Rijk te ondersteunen -en te zorgen dat we niet achterop raken ten opzichte van de VS- doen we in deze brief verdere concrete suggesties voor versnelling en om onzekerheid in de markt weg te nemen. Hierbij sluiten we aan op de publiek-privaat ontwikkelde [Routekaart Waterstof](#), die begin deze maand is gepresenteerd. Met de in deze brief voorgestelde maatregelen - en in combinatie met onze havens, gasnetwerk en industrie en windparken- denken we dat Nederland een koppositie in kan nemen als *waterstofhub* met een duurzame industrie.

Samengevat:

- Bedrijven in de gehele waterstofketen - van klein tot groot - zetten steeds concretere stappen naar gebruik en productie van hernieuwbare waterstof en ook in de plannen voor de verduurzaming van de Nederlandse industrie speelt waterstof een belangrijke rol.¹
- Om succesvol te zijn op de ontwikkeling van de hernieuwbare waterstofmarkt is echter cruciaal dat we over de hele keten onzekerheden wegnemen.

---

¹ Veel bedrijven investeren in de ontwikkeling van elektrolysecapaciteit, importfaciliteiten of toepassing in de mobiliteit. Zo zijn er al 165 projecten geïdentificeerd (zie de website van het [Nationaal Waterstof Programma](#)).

- Dit kan door bijvoorbeeld snel duidelijkheid te creëren over de regulering en certificering van waterstof(dragers).
- Ook dienen vergunningprocedures te worden versneld (bijv. voor terminals en elektrolyzers) en zijn garanties nodig voor de landelijke netwerkbeheerder. Verder kan de productie op zee een boost krijgen bijvoorbeeld door bij waterstofproductie op zee belangrijke risico's wegnemen door de ruimtelijke (bestemmings)procedures al in werking te stellen. Hierdoor verkort de doorlooptijd.
- Tot slot is duidelijkheid nodig over bijvoorbeeld de ondersteuning van de productie en t.a.v. het overbruggen van de onrendabele top bij gebruik in de industrie evenals over het doel voor 2030 (van 3-4 naar 6-8 gigawatt) en de afnameverplichting.

In deze brief gaan we namens onze leden in op drie onderwerpen waar nog flinke stappen nodig zijn: 1) het realiseren van voldoende aanbod (eigen productie & import), 2) het tijdig realiseren van transportinfrastructuur en 3) het ondersteunen van de vraag.

1. Aanbod waterstof vergroten

Aanjagen van de productie van hernieuwbare waterstof in eigen land

Er wordt momenteel nog nauwelijks hernieuwbare waterstof geproduceerd in Nederland en andere landen, omdat de techniek nog niet geheel is uitontwikkeld en de productiekosten nog hoog zijn in vergelijking met grijze waterstof. Het huidige waterstofgebruik is 180 PJ² en vindt plaats door de inzet van waterstof op basis van aardgas. De verwachting is dat de kosten van hernieuwbare waterstof flink kunnen dalen, wanneer de productie wordt opgeschaald. Nederland heeft met haar ligging aan zee en bestaande gasinfrastructuur een uitstekende uitgangspositie voor deze opschaling. Wij verwachten dat bij het beschikbaar komen van (betaalbare) hernieuwbare waterstof ook meer sectoren hier gebruik van willen maken. Om dit mogelijk te maken zijn de volgende zaken van belang:

- Stel nú de doelstelling voor 2030 vast op 80 PJ hernieuwbare waterstof zoals opgenomen in de Routekaart Waterstof. Dit is gelijk aan 6-8 gigawatt elektrolysecapaciteit. Een doelstelling helpt bij het maken van vervolgkeuzes over bijvoorbeeld de inzet van hernieuwbare energie.
- Zorg voor een stabiel reguleringkader inclusief perspectief na 2030. Instrumenten die nu worden ontwikkeld moeten na 2030 doorlopen, zoals de mogelijkheid hernieuwbare waterstof te gebruiken voor in het raffinageproces, en Europese verplichtingen voor de toepassing van hernieuwbare waterstof (RFNBO). Op korte termijn moet de

² https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2020/27/the-dutch-hydrogen-balance-and-current-and-future-representation-of-hydrogen-in-energy-statistics.pdf

raffinageroute zodanig worden uitgewerkt dat de opschaling van hernieuwbare waterstof adequaat wordt ondersteund.

- Start een programma gericht op het verlagen van de kostprijs over de hele keten van offshore wind en zon-PV tot eindgebruik en bezie hoe hier door slimme publiek-private samenwerking de risico's en kosten zo sterk mogelijk kunnen worden verlaagd.
- Het Opschalingsinstrument Waterstof moet snel starten en zicht bieden op langjarige zekerheid over toekomstige tenders, die telkens in omvang toenemen. Nu is de eerste ronde van het (concept) instrument gemaximeerd op 50 megawatt grootte. Beter zou zijn bijvoorbeeld 6x 100 MW in 2023, 2x 250 MW in 2024 en 2x 500 MW in 2024 zoals voorgesteld in de Routekaart Waterstof. Zo kunnen bedrijven hun processen gaan inrichten op de grootschalige uitrol, zoals dat ook zeer succesvol is gebleken bij de Nederlandse wind op zee aanpak.
- Hernieuwbare energie groeit snel maar is toch nog schaars. Voor het kunnen produceren van voldoende waterstof in eigen land is extra hernieuwbare elektriciteit nodig. We vragen om tempo te houden in het uitgeven van windkavels. Stel zeker dat er geen vertraging komt in de (minimaal) 21 gigawatt doelstelling voor wind op zee. Breid uit en versnel waar mogelijk bijvoorbeeld door tenders tegelijkertijd uit te zetten.
- Identificeer ook windkavels op zee expliciet voor directe waterstofproductie op zee. Zoek hiervoor Europese afstemming omdat hier synergie voordelen zijn te behalen. Directe waterstofproductie draagt bij aan de optimalisatie van ons energiesysteem omdat er dan waterstof aan land komt in plaats van elektronen. Vergelijkbaar met wind op zee kunnen risico's bij ontwikkelaars worden weggehaald doordat de overheid de ruimtelijke (bestemmings) procedures reeds in werking stelt. Dit verkort de doorlooptijd. Ook moet er spoedig een waterstofnetbeheerder op zee worden aangewezen.
- Vergunningverlening voor de bouw van electrolyzers, ondersteunende infrastructuur en importfaciliteiten is door gebrek aan kennis en capaciteit nog niet op orde. Wij brengen graag onze kennis en ervaring in om samen tot een goed en veilig kader te komen.

Bied perspectief en faciliteer de bouwstenen voor import

Vast staat dat de waterstofmarkt van de toekomst een internationale markt zal zijn, met eigen productie, import en doorvoer naar andere landen. Duidelijk is dat eigen productie én import beiden keihard nodig zijn om de Nederlandse en Europese klimaatdoelen te behalen. Nederland heeft bovendien een unieke uitgangspositie om in de doorvoer van waterstof(dragers) van grote betekenis te kunnen zijn in Europa. Wij willen eraan bijdragen dat Nederland dé toonaangevende waterstofhub van Europa wordt, waar nationaal en

internationaal hernieuwbare waterstof verhandeld kan worden. Daarvoor is het volgende nodig:

- Eind volgend jaar moet er zekerheid zijn over de uitwerking van H2Global. Wij vinden dit een goed initiatief omdat hiermee het gat tussen de vraag naar waterstof (die vaak geen lange termijn verplichtingen aan kan gaan) en het aanbod (dat lange termijn investeringszekerheid nodig heeft) gedicht wordt zodat nog beter internationale ketens kunnen worden opgebouwd.
- Partijen die hernieuwbare waterstof naar Nederland en Europa willen importeren, hebben zekerheid nodig over de eisen die gesteld worden om het in te zetten voor de verduurzaming bij eindgebruikers en mee te kunnen tellen voor de klimaatdoelen. Hiervoor is certificering essentieel. Nederland moet samen met Duitsland hier leidend in zijn en de standaard zetten.
- Bij import is vanwege strategische autonomie een goede spreiding in productielanden noodzakelijk. Laat Nederland hier geopolitiek op inzetten met gebalanceerde Europese en Nederlandse energiediplomatie.
- Tegelijkertijd is een gevarieerde importinfrastructuur de beste garantie om te grote afhankelijkheid te voorkomen. Naast pijpleidingen ook terminals die de aanvoer, doorvoer en opslag van verschillende waterstof(dragers) mogelijk maken. Essentieel hiervoor is dat het regelgevend kader ruimte biedt aan de import en doorvoer van de verschillende soorten waterstof(dragers). We weten nu simpelweg nog niet in welke vorm waterstof naar Nederland zal komen (bijvoorbeeld ammoniak, een vloeibare organische waterstofdrager of vloeibare waterstof). De definities in het regelgevend pakket moeten de ontwikkeling van terminals voor de import en doorzet van deze verschillende type dragers niet beperken, maar juist faciliteren.
- De minister is voornemens om de toegang van derden tot waterstof importterminals via regulering te verplichten. Om innovatie te stimuleren en private investeringen te versnellen is een (tijdelijke) vrijstelling van toegang tot derden voor waterstof importterminals essentieel.
- Maak zichtbaar van welke subsidie instrumenten gebruik kan worden gemaakt voor innovatie in de omzetting van geïmporteerde waterstofdragers naar waterstof om het energieverlies bij dit proces te verminderen.

2. Meer zekerheden nodig voor aanleg transportnetwerk

De realisatie van het transportnetwerk voor waterstof is van groot belang voor de ontwikkeling van de waterstofmarkt. De waterstof moet immers van de producenten of importfaciliteiten op een veilige manier naar de afnemers komen. Energie-infrastructuur is een essentiële randvoorwaarde voor de industrie om de transitie te kunnen maken. HyNetwork Services (HNS) is in

gesprek met producenten en afnemers over voorwaarden voor toegang en gebruik van het transportnetwerk. Gegeven de onzekerheid over de daadwerkelijke aanleg van het transportnetwerk en het stimuleringskader voor waterstof kan de markt (producenten en afnemers) nog geen harde commitments afgeven aan HNS. Zo gaat onnodig kostbare tijd verloren. Het is aan de overheid om dit coördinatieprobleem op te lossen, bijvoorbeeld door additionele garanties aan HNS te geven. Aanvullend is het nodig om de transportkosten voor de launching customers van het netwerk betaalbaar en stabiel te houden voor de komende jaren.

3. Mogelijke afnameverplichting vraagt om groen industriebeleid

Wij zien dat het kabinet een afnameverplichting van hernieuwbare waterstof overweegt voor de industrie die grijze waterstof gebruikt. Zeker nu we midden in een energiecrisis zitten met hoge energieprijzen is zorgvuldig handelen van belang. De opbouw van een nieuwe markt met ook nieuwe sectoren vergt coördinatie over de hele keten waarin niet met een simpele verplichting wordt voorzien. Daarom vragen wij uw aandacht voor het volgende:

- Er is een breed gedeelde wens en noodzaak in de industrie om te kunnen overstappen van grijze naar hernieuwbare waterstof. Ook zijn er bedrijven die nog geen waterstof gebruiken maar dit wel hebben onderzocht en overwogen. Daarvoor is het noodzakelijk dat voor de potentiële afnemers inzichtelijk wordt gemaakt hoe de onrendabele top voor hen wordt weggenomen en er een internationaal concurrerende businesscase is voor bijvoorbeeld groen staal, kunstmest en de chemie.
- Op dit moment wordt in Brussel gesproken over een verplichting voor lidstaten om ervoor te zorgen een bepaald percentage van het waterstofgebruik in 2030 uit hernieuwbare waterstof bestaat. Willen we in Nederland een voorsprong nemen dan is instrumentarium dat op elkaar aansluit noodzakelijk. Een nationale afnameplicht kan helpen, mits er wordt gecompenseerd voor het unlevel playing field wat internationaal ontstaat. Het kan onze kansen om de toonaangevende waterstofhub van Europa te worden vergroten omdat onze markt dan een aantrekkende werking heeft op de bedrijvigheid in deze sector. Wij zijn graag betrokken bij de implementatie van Europese verplichtingen in Nederland om deze randvoorwaarden uit te werken. Zo is bijvoorbeeld CBAM alleen geen oplossing voor de buiten Europa exporterende markten. Aanvullend moet ook gekeken worden naar instrumenten zoals de VS nu inzet met de *Inflation Reduction Act*.
- Bij de uitwerking van een (nationale) verplichting zou in ieder geval gekeken moeten worden naar een carbon contract for difference (CCfD) dat de onrendabele top van hernieuwbare waterstof subsidieert met als resultaat dat de prijs voor de industrie niet hoger is dan bij het fossiele alternatief. Maak inzichtelijk hoe het H2Global initiatief en de Europese Waterstofbank hieraan kunnen en zullen bijdragen.

- Er moet duidelijkheid geven worden over de toekomst van waterstofproductie in combinatie met Carbon Capture and Storage (CCS). Zulke projecten kunnen snel leiden tot een vermindering van CO₂ emissies. Maar voor individuele bedrijven zijn investeringen in CCS niet langer zinvol indien ze ook kosten moeten dragen van duurdere hernieuwbare waterstof.

Tot slot

De combinatie van de hoge energieprijzen in Europa en een enorm stimuleringspakket in de VS (*Inflation Reduction Act*) kan onze potentiële koppositie op hernieuwbare waterstof en de vergroening van de industrie danig in de wielen rijden. Wij vragen u dan ook niet te wachten op het onderhandelingsresultaat uit Brussel maar door te gaan op de ingeslagen weg met de *Routekaart Waterstof*. Wij hebben begrepen dat er in de Voorjaarsnota 2023 meer duidelijkheid komt over de besteding van de gereserveerde 15 miljard euro voor hoogwaardige hernieuwbare energiedragers. Dit is geen seconde te vroeg en wij denken dat door een deel van dit budget op bovenstaande punten in te zetten we enorm kunnen versnellen. Deze middelen bieden momentum in combinatie met de gewenste duidelijkheid over regulering, de versnelde aanleg van infrastructuur en andere maatregelen om ons land echt op voorsprong te zetten.

Ten slotte, wij constateren dat waterstof op dit moment positief ontvangen wordt in onze samenleving. Wij dragen daar graag aan bij met al onze leden en vragen ook u te blijven werken aan maatschappelijk draagvlak voor deze energietransitie.

Graag tot nadere toelichting bereid.

Hoogachtend,

Ingrid Thijssen
Voorzitter